

§ 74 Kvalitetsverktyg i konfirmandarbetet

HANS G ERIKSON:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag talar för Kyrkolivsutskottet och yrkar bifall till utskottets förslag, nämligen avslag på motion 2012:17 i betänkande 2012:8. Motionären föreslår, att kyrkostyrelsen ska ”erbjuda församlingarna en årlig konfirmandenkät i pappersform”. Utskottet har diskuterat motionen ingående och har inget att invända mot att kyrkokansliet kan bidra med olika verktyg för utvärdering av konfirmandarbetet i församlingarna. Utskottet ställer sig dock frågan, i vilken omfattning kyrkokansliet ska serva församlingarna med utvärderingsmaterial och i vilken form materialet då ska presenteras. I pappersform vill motionären ha det, men utskottet undrar om det hör hemma i tiden. Kostnader för pappersenkät drar iväg uppåt och måste begränsas och sett ur miljöperspektiv är pappersenkät inte att rekommendera.

Nu finns ju bland ungdomen och inom församlingarna tillgång till elektronisk teknik och den bör därför kunna nyttjas mer för utvärderingsarbetet. Utvärdering av allt arbete i vårt samhälle är utomordentligt viktigt för att kunna läsa av såväl erfarenheter från genomförda verksamheter som för utveckling av framtida aktiviteter. Svenska kyrkan är här naturligtvis inget undantag. Församlingar, pastorat och stift måste kunna klara utvärdering av sina verksamheter på egen hand, utan att kyrkostyrelse och kyrkokansli är med och styr i detaljfrågor. Församlingar kan givetvis samarbeta med varandra och stiftet kan säkert bidra med verktyg i form av råd och stöd.

Ett mycket viktigt och lättåtkomligt verktyg i detta utvärderingsarbete är givetvis av intresse hur konfirmandarbetet utvecklas i församlingen. Det är lätt att läsa av. Stort intresse eller märkbart växande intresse bland ungdomen att vilja vara med i konfirmandundervisningen visar, att församlingen är på rätt väg. Minskat intresse kan vara tecken på att undervisningen inte är lockande och därför behöver ses över. Församlingarna planerar ju sin konfirmandverksamhet och utifrån denna planering kan det inte vara någon stor konst att också åstadkomma en utvärdering med ett antal frågor att besvaras via elektronik, samtal eller via andra verktyg. Församlingarna måste kunna klara merparten av detta arbete med egna resurser. Det engagerar ju såväl ledare som ungdomen och deras föräldrar. Dessutom kan undervisningen utformas utifrån egna förutsättningar, planering och erfarenheter. Vi tror att svårare än så är det nog inte. Tack.

NIKLAS GRAHN:

Fru ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare! Jag yrkar bifall till motion 2012:17. Svenska kyrkans konfirmandarbete är en av de viktigaste kontaktytorna kyrkan har med sina medlemmar, kanske den allra viktigaste. År 2011 deltog en tredjedel av landets 15-åringar i de 60-timmarskurser i kristen tro som konfirmandverksamheten innebär. Ingen annan organisation utöver skolan möter en så stor andel av en åldersklass i samtal om liv och om tro. Svenska kyrkans konfirmandarbete utgör därmed en viktig arena i det svenska samhället för unga människors existentiella samtal och är en unik plattform för kyrkans dopundervisning. Under det senaste decenniet har nära en halv miljon människor i åldern 16 till 25 år deltagit i konfirmandarbetet som konfirmander och som unga konfirmandledare. Dock står konfirmandarbetet inför stora utmaningar.

För ett decennium sedan befann sig Svenska kyrkans konfirmandarbete i djup kris. Andelen kyrkotillhöriga 15-åringar som konfirmerades minskade snabbt för varje år och konfirmandverksamheten var i hög utsträckning en verksamhet i avsaknad av strategi och utvärderingsbara mål. Situationen var akut, vilket har

lett till en kraftsamling. Nya metoder och arbetssätt har växt fram i församlingar. Konfirmandmedarbetare har fått kvalificerad fortbildning och nya riktlinjer för konfirmandarbetet har antagits av stiftens domkapitel. I dessa riktlinjer står arbetet med lokala handlingsplaner och kontinuerlig utvärdering i centrum. Utvärderingsarbetet har tagit avstamp i kvalitetsbegreppet runt frågor om vad som kännetecknar god kvalitet. Vad bör och kan Svenska kyrkan göra för att utveckla sitt konfirmandarbete?

I församlingens handlingsplan för konfirmandarbetet arbetas utvärderingsbara mål fram. Därmed skapas förutsättningar för ett målstyrt arbetssätt, men ett målstyrt arbetssätt förutsätter också metoder för utvärdering. Därför erbjuds församlingarna sedan 2004 ett utvärderingsverktyg i form av en konfirmandenkät. År 2006 övertog kyrkokansliet ansvaret för enkäten och därmed kunde alla församlingar i Svenska kyrkan erbjudas detta verktyg. År 2010 upphörde kyrkokansliet av kostnadsskäl att erbjuda församlingarna konfirmandenkäten i pappersform. I stället genomförs enkäten sedan dess i digital form. Även de lokala rapporter med hjälp till analys som stöd till församlingarnas konfirmandarbetslag har upphört och likaså den årliga revideringen av enkät och rapport. Resultatet har blivit en kraftig nedgång i antalet församlingar som använder enkäten. Det är tydligt att den elektroniska hanteringen inte har fungerat på det sätt som en gång avsågs. Från över 10 000 enkätsvar har antalet gått till drygt 1 300 år 2011.

Det är mycket glädjande att konstatera, att de satsningar som Svenska kyrkan gjort de senaste tio åren för att utveckla konfirmandarbetet nu ger resultat. År 2011 ökade för andra året i rad den procentuella andelen kyrkotillhöriga eller antecknade 15-åringar som konfirmerades i Svenska kyrkan. Därmed kan vi tala om ett trendbrott, ett trendbrott som vi bara kunde be om för ett decennium sedan. Det är oerhört viktigt att kyrkan nu inte slår sig till ro, utan att arbetet med att kvalitetssäkra och utveckla konfirmandarbetet fortsätter och även intensifieras. I detta arbete är konfirmandenkäten ett mycket viktigt och efterfrågat verktyg. Det ligger väl i linje med målen i kyrkostyrelsens skrivelse om en satsning på lärande i alla åldrar, i förhållande till värdet dessutom till en förhållandevis låg kostnad.

Jag yrkar alltså bifall till motion 2012:17.

ROLAND JOHANSSON:

Ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare! Jag har varit med vid behandlingen av den här motionen, 2012:17, men jag skulle kanske ha reserverat mig. Nu vill jag fråga dig: Om du under de senaste månaderna har sett något bra, hört något bra eller läst något bra, visst vill du se eller höra mer och läsa mer om det? Du vill nog också att det som det hela handlar om ska få ett lyckligt slut, att det ska få chans att utvecklas på ett positivt sätt. Kanske hade du och jag den upplevelsen när vi läste årets motioner till kyrkomötet. Det var spännande läsning, många bra idéer, många motioner som man skulle kunna säga ja till, idéer som skulle kunna utvecklas och kunna hjälpa kyrkan i hennes uppgift att göra Gud tydlig i världen eller stödja dig i den mission och det engagemang du har i kyrkan.

Motionerna om konfirmandarbetet var sådana som jag skulle kunna säga ja till. Men så började utskottsarbetet, vi fick reciter med information om vad som var på gång, bland annat riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete, information om enkätverktyget, hur man hade gått från papper till digitalt och att kyrkokansliet hade tagit över arbetet med enkäten. Så länge som man hade pappersenkäter var svarsprocenten högre, men när kansliet tog över och övergick från papper till digitalt sjönk svarsprocenten drastiskt. I församlingarna finns inte

dataresurser. Visserligen reducerades kostnaderna för enkätarbetet, men vad hjälper det när man inte får in enkäter.

Motionären, som arbetat med pappersenkäter under flera år, såg problematiken och skrev sin motion. Där står, att stiftens konfirmandkonsulenter vid upprepade tillfällen har framfört önskemål om att konfirmandenkät och rapporter åter ska erbjudas församlingarna i pappersform, då många församlingar vittnar om att enkäten har varit ett viktigt kvalitetsverktyg i utvecklingen av ett målstyrt arbetssätt. Konfirmandverktyget ligger väl i linje med den skrivelse från kyrkostyrelsen som talar om satsning på undervisning i alla åldrar. I betänkandet har utskottet skrivit, att en ny undersökning har genomförts hos 1 000 ungdomar i åldrarna 16 till 25 år. Resultatet presenterades av ärkebiskopens möte förra veckan. Jag har tagit del av undersökningen och tycker nog, att den inte hjälper oss i våra församlingar. Den handlar om genomsnittsvärden för hela landet och om vad vi kan göra i våra församlingar.

Nu slutar jag med att säga följande. Eftersom det digitala inte tycks fungera tycker jag, att utskottets beslut borde ha varit att bifalla motionen. Vi har i alla fall möjlighet att göra det när vi i morgon ska fatta beslut i plenum. Jag tror att det blir större glädje i himlen om vi gör det. Bifall till motion 2012:17.

PER INGVARSSON:

Det märks när utskottet pratar om den här motionen, 2012:17, att man inte vet så mycket om hur det går till. Varför kan man då inte fråga motionären om, varför man är skeptisk till den digitala och varför man förordar pappersversionen? Jag har själv också jobbat med den här enkäten när den var i papper. Det var alltså en väldigt hög procent svar som vi har hört här innan, jämfört med när man fört över den till den digitala, som man från utskottet sa att man borde kunna sköta i dag i våra moderna tider. Men hur praktiskt genomför man då en digital enkät? Innan var det så, att konfirmanderna innan konfirmationen under en lektionstid fick 45 minuter på sig att svara på enkäten. Hur gör man det i dag? Drar man dit 20, 30 datorer, så att man ska kunna svara på den? Eller är enda möjligheten i samband med ett läger, där ungdomarna en och en då får gå till en dator och svara?

Det är det praktiska kring detta som gör, att det är så svårt att svara digitalt. Det är också därför vi säger till nationell nivå, att ni måste hjälpa oss att fortsätta att använda pappersvarianten, eftersom vi vet att den har fungerat och också att det kanske är en av anledningarna till att vi har lyckats vända trenden. Det är så typiskt när vi från stiftens ber om någonting från nationell nivå. Vi har verkligen bett i flera år att vi ska få hjälp med konfirmandfrågor och så får vi inte den hjälpen.

Jag yrkar bifall till motion 2012:17.

NIKLAS GRAHN:

Fru ordförande! När jag läser utskottets betänkande förvånar det mig att utskottet, samtidigt som man bejakar att nationell nivå ska tillhandahålla ett enkätverktyg, skriver att man till och med ser fram emot att det ska vidareutvecklas så att det upplevs lättillgängligt och attraktivt för församlingarna att använda. Till och med har man samtidigt kommit fram till att detta inte bäst sker genom att erbjuda församlingarna konfirmandblanketten i pappersform. Då undrar jag vad man grundar detta på. Utskottet tror sig alltså veta att det förhåller sig på detta sätt, trots att stiftens konfirmandkonsulenter vid upprepade tillfällen har framfört önskemål om att konfirmandenkät och rapport ska erbjudas försam-

lingarna just i pappersform. Samma sak har framförts av ett antal kanslichefer vid kanslichefsöverläggningarna som skedde senast i augusti detta år.

Under året som har gått har jag tillsammans med några andra som har jobbat med utvecklingsfrågor kring konfirmandarbetet träffat över tusen konfirmandmedarbetare runt om i stiftet. Det är likadant där. Dessa vittnar om att verktyget i dess digitala form inte fungerar. De önskar en återgång till tidigare arbetssätt, som också har varit en samverkan mellan i stort sett samtliga stift, där kyrkokansliet genom sin forskningsavdelning har kunnat vara en stor tillgång och en bidragande kraft.

Jag vill därför fråga utskottet vad de grundar sig på när de anser sig veta bättre än dessa tusen konfirmandmedarbetare i församlingarna, stiftens konfirmandkonsulenter och stiftens kanslichefer. Vad grundar man sig då på, när man kan avgöra vilket sätt som är mest funktionellt? Ofta säger sig nationell nivå vilja lyssna till stift och församlingar hur nationell nivå bäst kan stödja och främja dessa. I det här fallet behöver man inte lyssna. Man har redan talat om vad man önskar och därför är det vårt ansvar att fatta beslut.

HANS G ERIKSON:

Ordförande! Att det ska vara så svårt att genomföra detta med digital enkät i dag förstår jag inte. Vilka är det som behärskar digitaltekniken om inte ungdomarna? Alla bär ju en mobil på sig, som ju kan användas till allt möjligt. Detta handlar väl om en vilja också från församlingarna att dra i gång det här kanske tillsammans med stiftet. Jag tänker på att vi kanske kommer att bestämma att det blir församlingsbidrag extra på 100 miljoner under två år framåt, om allt går igenom. Här är det väl alldeles utmärkt att söka ett projekt och få pengar till det för att genomdriva det här moderna. Vi måste försöka komma ifrån detta med papper lite överallt. Tekniken måste kunna fungera även i den här verksamheten. Tack.

NIKLAS GRAHN (REPLIK):

Ja, 100 miljoner skulle räcka långt i konfirmandarbetssammanhang, om det gick att använda dem till sådana här saker. Det här handlar inte om jättestora resurser. Det handlar om några hundra tusen. 300 000 tror jag siffran var som vi har fått från kyrkokansliet när vi har frågat vad detta har kostat. Det här handlar helt enkelt om en vilja och att lyssna till vad församlingar och stift säger att vi kan hjälpa dem med. Det är ju tydligt. Det har gått från 10 000 till 1 300, det är svaret som visar att det här inte är så alldeles enkelt. Man klarar inte av att hantera detta. Det tycker jag är ett svar som ni bör lyssna till.

HANS G ERIKSON (REPLIK):

Bara en tanke till, fru ordförande. Om nu inte alla församlingar har råd att skaffa sig den här digitala tekniken till ungdomarna, finns det kanske möjlighet att ha en uppsättning som man kan låta gå runt inom församlingar i ett stift, till exempel. Man måste ju kunna starta med den digitala tekniken i detta samhälle som vi nu lever i. Det går om man vill, tror jag.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 126.